

УДК 339.924 (5-12)

Ю. В. Швед,аспірантка кафедри міжнародного менеджменту
Київського національного економічного університету
ім. Вадима Гетьмана

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНИХ ПРОЦЕСІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ У СХІДНОАЗІАТСЬКОМУ РЕГІОНІ

У статті проаналізовано основні особливості сучасних процесів економічної інтеграції у Східноазіатському регіоні, виявлено напрями їх впливу на зміни регіональної архітектури, сформульовано пропозиції щодо врахування сучасних інтеграційних процесів у Східній Азії при розробці та впровадженні зовнішньоекономічного курсу України в зазначеному регіоні.

Ключові слова: економічна інтеграція, Східна Азія, АСЕАН, глобальний економічний порядок.

Ю. В. Швед

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ СОВРЕМЕННЫХ ПРОЦЕССОВ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ В ВОСТОЧНОАЗИАТСКОМ РЕГИОНЕ

В статье проанализированы основные особенности современных процессов экономической интеграции в Восточноазиатском регионе, выявлены направления их влияния на изменения региональной архитектуры, сформулированы предложения об учете современных интеграционных процессов в Восточной Азии при разработке и реализации внешнеэкономического курса Украины в данном регионе.

Ключевые слова: экономическая интеграция, Восточная Азия, АСЕАН, глобальный экономический порядок.

Y. V. Shved

SOME FEATURES OF THE MODERN PROCESSES OF ECONOMIC INTEGRATION IN EASTERN-ASIAN REGION

The main items of the article are the most important features of modern processes of economic integration in the East Asia region, also the directions of their future changes in regional architecture are shown, taking into account modern internationalization processes there are offers regarding providing and developing macroeconomic course of Ukraine in Asia-Pacific region.

Key words: economic integration, Eastern Asia, ASEAN, global economic order.

Постановка проблеми. Інтенсивні процеси економічної інтеграції, що відбуваються сьогодні у Східній Азії, активно впливають на формування нового глобального порядку. Саме східноазіатські країни, завдяки всеохопним процесам інтеграції, стали нині локомотивами виходу світової економіки із тенет теперішньої глобальної фінансово-економічної кризи. Аналіз сучасних інтеграційних процесів у регіоні Східної Азії сприятиме формуванню оптимальної моделі зовнішньоекономічної стратегії України у цьому регіоні – виходу на новий етап розвитку україно-китайських відносин та співробітництва з іншими економічними партнерами зі Східної Азії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку інтеграційних процесів на сучасному етапі висвітлювались у працях таких вітчизняних фахівців, як О. Білорус, Н. Городня, Д. Лук'яненко, М. Кулініч, О. Лещенко, В. Маштабей, В. Новицький, Ю. Пахомов, С. Шергін та ін. Зазначені проблеми розроблялися такими російськими дослідниками, як Л. Арешидзе, О. Воронін, В. Гельбрас, О. Лукін, М. Мілетін, Д. Мосяков, Г. Чуфрін. Значну увагу аналізу питань сучасних інтеграційних процесів у Східноазіатському регіоні приділяли такі західні та азіатські дослідники, як М. Бісон, Ф. Бергстейн, Х. Кенш, Дж. Курляндик, Е. Фрост, Ю. Вананді, М. Каваї, Н. Кумар, Я. Чачоень, Л. Нуа Сінь, Р. Райян, Ч. Чері та ін.

Мета статті – окреслити основні особливості сучасних процесів економічної інтеграції у Східноазіатському регіоні; виявити напрями їх впливу на зміни регіональної архітектури в контексті нинішніх тенденцій посилення у регіоні позицій Китаю; сформулювати пропозиції щодо врахування особливостей сучасних інтеграційних процесів у

Східній Азії при розробці та впровадженні зовнішньоекономічної політики України в регіоні.

Основні результати дослідження. Динамізм та інтенсивність розвитку процесів економічної інтеграції у Східній Азії в сучасних умовах глобальної фінансово-економічної кризи і пошуків виходу з неї визначають необхідність наукового осмислення тих особливостей, що з'явилися останнім часом у процесі поглиблення цих інтеграційних процесів. Особливе значення зазначений аналіз набуває саме сьогодні, коли в Україні формується оновлена модель зовнішньоекономічного курсу, яка має відповідати тим тектонічним зсувам, що відбуваються у світовому балансі сил.

Слід зазначити, що однією з найбільш значущих особливостей сучасних інтеграційних процесів у Східній Азії є суттєві зміни балансу сил на користь Китаю. В умовах нинішньої всесвітньої фінансово-економічної кризи він спромігся ефективно використати свою економічну могутність, яка зростає швидкими темпами, на закріплення свого впливу в регіоні, особливо в зоні Південно-Східної Азії. Нинішня політика Китаю в Південно-Східній Азії полягає у перетворенні країни на домінуючого партнера у Східній Азії та розширення сфери свого впливу [1, с. 4].

Відзначимо, що за період 1993–2008 рр. Китай збільшив обсяг торгівлі з країнами, що входять до Асоціації держав Південно-Східної Азії (АСЕАН), від 2 до 11 відсотків. Протягом зазначеного періоду частка США знизилася від 18 до 11 відсотків. У 2009 р. Китай перетворився на третього за обсягами торгівлі торговельного партнера АСЕАН, залишивши позаду Японію та Євросоюз. Найбільш значущим досягненням Китаю у зміцненні свого впливу на Південно-Східну Азію під час світової фінансо-

во-економічної кризи стало створення та введення в дію з 1 січня 2010 р. Китайсько-АСЕАНівської Угоди про вільну торгівлю (CAFTA). Зазначена угода стала найбільшою у світі. Вона охоплює територію із загальним населенням у 1,9 млрд. осіб, загальним ВВП у \$5,8 трлн. (на 2008 р.) і загальним обсягом торгівлі у \$4,3 трлн. [2]. Обсяг торгівлі між Китаєм та АСЕАН досяг \$21,48 млрд. у січні 2010 р. і зріс за рік на 80%, китайський експорт до АСЕАН збільшився на 52,8%, а відповідно експорт з країн АСЕАН до Китаю виріс на 117% [3]. Протягом 2010 р. Китай також планує надати країнам – членам АСЕАН кредити на загальну суму в \$15 млрд., з яких \$1,7 млрд. будуть надані у пріоритетному порядку та підуть на розвиток кооперації між сусідніми країнами. Окрім того, ця країна ініціює створення Фонду співробітництва Китай – АСЕАН обсягом у \$10 млрд. [4]. Китай також відіграв вирішальну роль у створенні незалежного від МВФ регіонального фонду підтримки економік Східної Азії.

На зустрічі міністрів фінансів формату АСЕАН плюс 3 на острові Балі (Індонезія) були узгоджені головні компоненти Ініціативи Чанг Май. Передбачалося створення надзвичайного стабілізаційного фонду обсягом у \$120 млрд., 80% внесків до якого зроблять Китай, Японія та Республіка Корея. 28 грудня 2009 р. Китай, Японія, Південна Корея, Гонконг і 10 країн – членів АСЕАН підписали план про створення 120-мільярдного надзвичайного стабілізаційного фонду, що почав діяти 24 березня 2010 р. [5].

Успішне піднесення економік країн Східної Азії, яке відбувається, насамперед, унаслідок упровадження комплексу невідкладних заходів і механізмів, спрямованих на подолання кризи, приводить до посилення впливу східноазіатської економіки на світове господарство. Відбувається помітне посилення впливу і присутності східноазійських країн у найважливіших міжнародних механізмах, які намагаються розробити нову модель розвитку світової економіки. Вже нині шість країн, що входять у формат Східноазійського саміту (АСЕАН плюс 6) є членами нового міжнародного угруповання «двадцятки» (G-20), які разом із представником АСЕАНу брали участь у двох самітах G-20 упродовж 2009 р. Президент Південної Кореї обійматиме протягом 2010 р. посаду голови «двадцятки».

Отже, можна констатувати, що Східна Азія сьогодні претендує на більшу роль у виправленні глобальної дисбалансів та оновленні глобальної фінансової архітектури.

У цьому контексті слід звернути увагу й на те, що за ініціативою Пекіна протягом останніх двох років удалося значно зблизити позиції трьох провідних лідерів Північно-Східної Азії – Китаю, Японії та Республіки Корея. Їх об'єднала спільна рішучість розробляти і впроваджувати в регіоні Східної Азії таку модель економічного розвитку, яка б не залежала такою мірою від ринків Сполучених Штатів Америки та Європи [6].

Першим кроком на шляху вироблення узгодженої лінії зазначених трьох країн і розробки спільних заходів, спрямованих на вихід Східної Азії із сучасної фінансово-економічної кризи, став безпрецедентний трьохсторонній саміт лідерів Китаю, Японії та Республіки Корея в японському місті Фукуока у грудні 2008 р. Безпрецедентний тому, що він проведений уперше окремо від АСЕАНу та його форматів.

Під час цього саміту лідерами трьох країн було обговорено плани щодо створення зони вільної торгівлі між Китаєм, Японією і Республікою Корея, а також заходи, що передбачають підтримку розвитку торгівлі та інвестиційного захисту Східної Азії. Планом дій, спрямованим на розвиток співробітництва між КНР, Японією і Республікою Корея, визначається, що три країни зобов'язуються розширювати своє співробітництво з Асоціацією держав Південно-Східної Азії, сприяти співробітництву у Східній Азії та підтримувати АСЕАН як рушійну силу співробітництва в регіоні.

Невід'ємною складовою пошуків лідерами Східноазіатського регіону нових моделей його розвитку на шляху поглиблення економічної інтеграції стало висунування країна-

ми АСЕАНу пропозицій і концепцій щодо оновленої регіональної архітектури. Прем'єр-міністр Австралії К. Радд та экс-прем'єр-міністр Японії Ю. Хатояма оприлюднили свої амбіційні версії стосовно створення регіональної «Спільноти», що охоплювали як економічні, так і безпекові аспекти. Особливо активно ці версії та концепції обговорювалися на 4-му Східноазіатському саміті 25 жовтня 2009 р. під час роботи 15-го саміту АСЕАН у Ча-ам-Хуа Хін (Таїланд).

Концепція Азіатсько-Тихоокеанської Спільноти, яку висунув прем'єр-міністр Австралії К. Радд, виходила з того, що жодна зі структур, яка існує у Східноазіатському регіоні, не здатна охопити весь спектр економічних і політичних проблем. Вихід він бачить у створенні нової регіональної структури, яка охопить весь Азіатсько-Тихоокеанський регіон (зокрема Сполучені Штати, Японію, Китай, Індію, Індонезію, інші країни) та комплексно займатиметься економічними і безпековими проблемами, питаннями середовища. Однак лідери країн АСЕАН доволі прохолодно зустріли концепцію Азіатсько-Тихоокеанської Спільноти, запропоновану австралійським прем'єром. Вони побачили у цій ініціативі загрозу зміни центральної ролі АСЕАН у регіональній архітектурі Східної Азії.

Екс-прем'єр-міністр Японії Ю. Хатояма висунув власну концепцію Східноазійської Спільноти, засновану на принципі «відкритого регіонального співробітництва». Відзначимо деякі важливі аспекти японської концепції Східноазіатської Спільноти.

По-перше, концепція виходить з того, що Японія бере активну участь як у розбудові інтеграційних моделей на основі АСЕАН, так і в рамках Азіатсько-Тихоокеанського економічного співробітництва (АТЕС). Така різноплановість дозволяє Японії одночасно відігравати велику роль у спрямуванні процесів економічної інтеграції як безпосередньо у Східній Азії, так і в масштабах більш глобального регіону – Азіатсько-Тихоокеанського, складовою якого є Східна Азія.

По-друге, японська концепція Східноазіатської Спільноти містить екологічну складову – з огляду на провідну роль, яку відіграє Японія у процесі адаптації до змін клімату в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні.

По-третє, у концепції Ю. Хатоями значне місце відведено гуманітарним проблемам.

І, нарешті, *по-четверте*, японська концепція Східноазіатської Спільноти серйозну увагу надає питанням забезпечення безпеки в Тихоокеанському регіоні, зокрема через поєднання зусиль країн регіону в будівництві «моря дружби» [7].

На думку японського прем'єр-міністра, членами Східноазіатської Спільноти мають стати 16 країн, що входять до Східноазіатського саміту. Це 10 країн АСЕАНу, Японія, Китай, Республіка Корея, Індія, Австралія та Нова Зеландія. Зазначені країни мають утворити східноазіатську зону вільної торгівлі. Потрібно зазначити, що нинішнє керівництво Японії наполягає на важливості долучення до проекту й Сполучених Штатів, підкреслюючи незмінність того, що японо-американський союз залишається основою дипломатії Японії.

На відміну від японської китайська концепція Східноазіатської Спільноти виходить з того, що головними механізмами її розбудови мають стати механізми АСЕАН плюс 1 та АСЕАН плюс 3 [8]. Китай також виступає за те, щоб Східноазіатська Спільнота формувалась як структура для економічного співробітництва у тих сферах і напрямках, які не викликають заперечень та розходжень. Тільки після встановлення справжніх відносин довіри у сфері економічної співпраці можна її розширити в інших сферах життя. Фактично, китайська версія концепції Східноазіатської Спільноти унеможливило будь-яку роль у цій структурі для США.

Таким чином, провідні лідери економічної інтеграції у Східній Азії – Китай, Японія, а останнім часом і Австралія, яка також намагається посилити свою роль у регіоні, – висунувають й активно просувають свої концепції східноазіатського регіоналізму – концепції Східноазіатської

Спільноти, Азіатсько-Тихоокеанської Спільноти та інші. Зазначені концепції виступають ідеологічним обґрунтуванням претензій їх авторів на місце і роль своїх країн у розбудові сучасної архітектури східноазійського регіоналізму. У цілому ж, вони відбивають ті зміни, які відбуваються в регіональній системі міжнародних відносин, і насамперед – у співвідношенні сил між Китаєм та іншими центрами політики й економіки.

Слід підкреслити, що розвиток та поглиблення процесів економічної інтеграції у Східній Азії в умовах сучасної світової кризи засвідчує, що Асоціація держав Південно-Східної Азії зберігає свою центральну роль як рушійної сили інтеграції за будь-яких змін у балансі сил у регіоні.

Саме АСЕАН залишається центральним місцем «збирання» всієї складної й багаторівневої системи регіональної інтеграції, у якій урівноважуються потенціал та інтереси всіх країн регіону.

Безумовно, АСЕАНу належить провідна роль у формуванні зони вільної торгівлі й розвитку інтеграційних процесів на всьому просторі Східної Азії. Водночас, ця Асоціація послідовно реалізує курс на створення Економічної Спільноти АСЕАН до 2015 р. Кінцевою метою її створення визнається формування єдиного ринку та виробничої бази, вільний рух капіталу, товарів, послуг, інвестицій, кваліфікованої робочої сили, що сприятиме пошвидченню економічного розвитку, зниженню рівня бідності та соціально-економічної нерівності [9, с. 21].

Отже, і в часи глобальної фінансово-економічної кризи АСЕАН продовжує бути центром становлення нових форматів інтеграції у Східній Азії та урізноманітнення всієї архітектурної будови східноазійського регіоналізму. У рамках формату АСЕАН плюс 3 забезпечується всебічне співробітництво й поглиблення інтеграційних зв'язків з лідерами Північно-Східної Азії – Китаєм, Японією та Республікою Корея. За допомогою формату АСЕАН плюс 6 (або Східноазійський саміт) відбувається формування нової моделі інтеграції Східної Азії і Тихоокеанського регіону.

Потрібно зазначити, що суперництво між Китаєм, Японією та США за вплив на процеси регіональної інтеграції позначаються на конкуренції між двома моделями східноазійського регіоналізму, а саме між форматом АСЕАН плюс 3, яким опікується Китай, та моделлю створення зони вільної торгівлі у форматі АСЕАН плюс 6, який дозволяє Японії, США і деяким іншим впливовим центрам політики та економіки обмежувати до певної міри апетити Китаю. Під час роботи 4-го Східноазійського саміту 25 жовтня 2009 р. у Ча-ам Хуа Хін лідерам країн, що входять до Східноазійського саміту (САС), вдалося узгодити питання щодо суперництва цих двох моделей східноазійської інтеграції. Було вирішено, що відповідні робочі групи разом із Інститутом вивчення економіки АСЕАН та Східної Азії (ERIA) мають працювати паралельно над розробками рекомендацій і пропозицій як щодо східноазійської зони вільної торгівлі (*East Asia Free Trade Area – EAFTA*), так і Всебічного економічного співробітництва у Східній Азії (*Comprehensive Economic Partnership in East Asia – CEPEA*) [10].

Протягом кінця 2008-го – першої половини 2010 рр. країнами АСЕАН інтенсивно розроблялася колективна стратегія протидії світовій фінансово-економічній кризі та подолання її наслідків. Це відбулося в рішеннях і документах 14-го, 15-го та 16-го самітів АСЕАНу. Головною особливістю її антикризової стратегії стало те, що вихід із кризи здійснювався саме на основі поглиблення економічної інтеграції як у самій Асоціації, так і у форматах її інтеграційних об'єднань із країнами – партнерами у Східній Азії. У Заяві лідерів АСЕАНу на її 14-му саміті «Хартія АСЕАН для народів АСЕАН» підкреслювалася важливість поглиблення інтеграції в межах Асоціації для підтримання її гнучкості та відкритості для глобальної і регіональної торгівлі [11].

Головним документом 14-го саміту АСЕАН, у якому була опрацьована розгорнута програма протидії кризі, стала Заява щодо глобальної економічної та фінансової кри-

зи 1 березня 2009 р. У ній лідери АСЕАНу підкреслили необхідність здійснення активної і рішучої політики в напрямі розвитку ринку та досягнення фінансової стабільності з тим, щоб забезпечити значне регіональне зростання. Рекомендується розвиток і розширення макроекономічної політики, яка передбачає фіскальне стимулювання, покращення умов отримання кредитів, зокрема й для фінансування торгівлі, заходи, спрямовані на підтримку приватного сектору, особливо малих та середніх підприємств. Наголос зроблено на тому, щоб у кожній країні – члені АСЕАН були впроваджені заходи, спрямовані на стимулювання внутрішнього ринку.

У Заяві підкреслювалося особливе значення скоординованої політики в рамках АСЕАНу на здійснення спільних заходів, що мають забезпечити посилення й зміцнення Асоціації на регіональному рівні. Заява також проголосувала рішучість країн – членів АСЕАН розширювати вільне переміщення товарів, сервісу та інвестицій, полегшувати вільне пересування бізнесменів, висококваліфікованих фахівців, талантів, робочої сили і капіталу.

15-й та 16-й саміти АСЕАН, які відбулися відповідно 23–25 жовтня 2009 р. у Ча-ам-Хуа Хін (Таїланд) та 8–9 квітня 2010 р. у Ханой (В'єтнам) забезпечили подальший розвиток головних засад і напрямів антикризової стратегії АСЕАН та її партнерів у Східній Азії.

Головною проблемою, яку проаналізував 15-й саміт АСЕАНу, стало розширення і поглиблення взаємозв'язку, взаємопроникнення як між самими країнами – членами АСЕАН, так і між Асоціацією та її партнерами у форматах АСЕАН плюс 3 і АСЕАН плюс 6. Розгляду цього питання присвячено дві заяви саміту – Заява «Розширюючи взаємозв'язок, посилюючи народи» та Заява лідерів АСЕАНу щодо асеанівського взаємозв'язку. У першій заяві визначається, що міжрегіональний взаємозв'язок має слугувати процвітанню країн – членів АСЕАН, забезпечувати впровадження центральній ролі Асоціації в регіональній архітектурі, сприяти розбудові Спільноти АСЕАН, яка є конкурентоспроможною й поглиблює свої взаємозв'язки із Азіатсько-Тихоокеанським регіоном та всім світом, слугує формуванню більш широкої співпраці в масштабах Східної Азії. Центральними напрямками в забезпеченні асеанівського взаємозв'язку є розвиток транспортної інфраструктури, високих технологій, комп'ютеризації, правової інфраструктури [18]. Друга заява наголошувала на об'єктивній необхідності для АСЕАН, через своє географічне положення, виконувати роль центру в транспортних, інформаційних та телекомунікаційних взаємозв'язках у масштабах усієї Східної Азії [13].

Останній, 16-й саміт АСЕАНу відбувся в період, коли завдяки успішній реалізації скоординованої антикризової програми на шляху поглиблення інтеграційних процесів у країнах – членах АСЕАН та їхніх партнерах у Східній Азії розпочався період економічного піднесення. Тому головною темою цього саміту стало опрацювання заходів щодо подальшого поглиблення економічної інтеграції як у самому АСЕАНі, так і в межах усієї Східної Азії. У ключових документах саміту – Заяві «На шляху до Спільноти АСЕАН: від бачення до дії» та Заяві лідерів АСЕАНу щодо сталого піднесення та розвитку – були проаналізовані основні підсумки розвитку процесів економічної інтеграції в межах АСЕАН та всієї Східної Азії, накреслені нові завдання на шляху повного виконання Дорожньої карти розбудови Спільноти АСЕАН. Головний підсумок 16-го саміту полягав у тому, що він став помітним кроком у здійсненні колективних зусиль щодо розбудови до 2015 р. Економічної Спільноти АСЕАН.

Починаючи з 1 січня 2010 року, почала діяти Зона вільної торгівлі АСЕАН (*ASEAN Free Trade Area – AFTA*). Найбільш розвинені країни АСЕАНу – АСЕАН-6 – досягли повної лібералізації 99,6% тарифів, а інші чотири країни – Камбоджа, Лаос, М'янма та В'єтнам – скасували 98,8% тарифів. Обсяг торгівлі між країнами АСЕАН у 2008 р. зріс утричі порівняно із 2000 р. і сягнув \$458 млрд. На початку 2010 р. набула чинності Угода АСЕАН про вільну торгівлю

з Китаєм та Південною Кореєю, а також Угода про вільну торгівлю АСЕАН – Австралія – Нова Зеландія. Окрім того, було введено в дію Угоду про торгівлю товарами між АСЕАНом та Індією. Ці кроки стали основою формування всеосяжної зони вільної торгівлі в рамках усієї Східної Азії. Про успішний розвиток економічної інтеграції в рамках Східноазійського регіону свідчить факт, що частка внутрішньої регіональної торгівлі в 1980–2006 рр. зросла від 37 до 55 відсотків [14].

На період роботи 16-го саміту АСЕАН було підраховано, що із 124 правових інструментів розбудови Економічної Спільноти АСЕАН було введено у дію 91, що складає 73% усіх правових інструментів порівняно із 50% у 2002 р. [15, с. 14].

Висновки. Як уявляється, розробка оптимальної моделі зовнішньоекономічного курсу України у Східноазійському регіоні на сучасному етапі має належним чином врахувати нинішні особливості процесів економічної інтеграції, використати їх на свою користь.

Передусім потрібно взяти до уваги, що сьогодні більшість країн Східної Азії успішно долає нинішню глобальну фінансово-економічну кризу, виступаючи локомотивами піднесення світової економіки. Це означає, що східноазійські країни потребують більше продукції українських товаровиробників, причому з широкого кола номенклатури. Збільшення обсягів закупівлі української продукції може стати для нашої країни вагомим внеском у процес стабілізації її економічного розвитку та мінімізації негативних наслідків кризи.

Ключовими зовнішньоторговельними партнерами у Східній Азії сьогодні є Китай, Індія, Південна Корея, Японія, В'єтнам, Філіппіни, Таїланд та Індонезія. За підсумками першої половини 2009 року, країни Східної Азії зберегли свої позиції в регіональному розрізі зовнішньоекономічного балансу України: на них припадало 11,3% загального обсягу товарів України за січень-липень 2009 р., за збереження позитивного сальдо, у понад 10 разів зріс товарообіг України з Лаосом і М'янмою, на 105% – із Філіппінами та на 14% – із В'єтнамом. Ушестеро збільшився український експорт до КНДР, на 154% – до Китаю, на 120% – до Малайзії, на 7% – до Республіки Корея; розпочато постачання української продукції до Брунею Даруссаламу [17].

На особливу увагу заслуговує опрацювання формату та визначення головних напрямів нового етапу українсько-китайських відносин. При цьому слід врахувати не лише рекордно швидкі темпи розвитку китайської економіки, накопичення величезного запасу золотовалютних резервів, а й ту провідну роль Китаю, яку він відіграє сьогодні в поглибленні процесів економічної інтеграції у Східній Азії. Потрібно осмислити, які нові можливості для виходу через Китай на ринки Східної Азії, зокрема АСЕАНу, має для України створення зони вільної торгівлі Китай – АСЕАН.

Перехід до якісно нового етапу взаємовигідних відносин з Китаєм потребує опрацювання комплексної державної концепції співпраці з цією державою Східної Азії з огляду на потенціал обох країн, їх транзитні можливості. Все це дозволить налагодити стратегічне партнерство між двома державами.

Важливо також піднести на якісно новий рівень взаємовідносини України з Асоціацією країн Південно-Східної Азії, яка й у складний період світової фінансово-економічної кризи підтвердила свою життєздатність та ефективність. Ідеться, насамперед, про підвищення рівня економічного партнерства України не лише з кожною країною – членом АСЕАН, а й із Асоціацією як цілісною та автономною структурою в регіональній архітектурі Східної Азії, що має свої економічні інтереси і механізми.

У цьому контексті надзвичайно перспективною уявляється концентрація уваги на розробці та введенні в дію Угоди про вільну торгівлю між Україною і АСЕАН, що дозволить створити необхідні інституційні умови якісного поглиблення їх економічного співробітництва.

Таким чином, значне посилення впливу Китаю на динаміку розвитку регіональної архітектури у Східній Азії є головною особливістю сучасного етапу економічної інтеграції у цьому регіоні. До того ж унаслідок останніх змін у балансі впливу на зазначені процеси з боку провідних держав регіону відбувається посилення конкурентної боротьби між моделями та концепціями східноазійської інтеграції. Ця боротьба відбиває інтереси головних претендентів на економічне лідерство у регіоні.

Водночас АСЕАН спромоглася залишити за собою місце центральної ланки в системі регіональної архітектури Східної Азії, яка втримує рівновагу і баланс між головними центрами політики й економіки в регіоні та продовжує залишатися двигуном економічної інтеграції у Східній Азії.

Вищезазначені особливості сучасних процесів економічної інтеграції в регіоні мають бути належним чином взяті до уваги при опрацюванні й реалізації зовнішньоекономічного курсу України в регіоні.

Література

1. Bower E. Z. China activities in Southeast Asia and Implications for U. S. Interests. Statement before the US – China Economic and Security Review Commission, February 4, 2010 // Center for Strategic and International Studies. – <http://csis.org/program/southeast-asia-program>
2. People's Republic of China to Deepen Cooperation with ASEAN on Several Fronts, Says Secretary General of ASEAN. ASEAN Secretariat, March 24, 2010. – <http://www.aseansec.org/24430.htm>
3. ASEAN secretary general to visit China. – www.xinhuanet.com/.../c_13207232.htm
4. New era of China-ASEAN tie-up // China daily, 2009, December, 22.
5. East Asia to launch 120 bln crisis fund in March // The Guardian, 2009, December, 28.
6. Fuller T. Asian Leaders Focus on Freer Trade // The New York Times, 2010, October, 26.
7. Japan's New Commitment to Asia-Toward the Realization of an East Asian Community. Address by H.E. Dr. Yukio Hatoyama Prime Ministry of Japan, 2009, November 15. Singapore. Ministry of Foreign Affairs of Japan. – http://www.mofa.go.jp/region/asia-paci/address_0911.html
8. Chinese premier's attendance at ASEAN – related meetings of great significance: FM. – http://news.xinhuanet.com/English/2009-1026/content_12325964.htm
9. Roadmap for an ASEAN Community 2009–2015. – Jakarta : The ASEAN Secretariat, 2009, April. – 112 p.
10. Chairman statement of the 4-th Asia Summit Ch-am Hua Hin. – Thailand, 2009, October, 25.
11. Chairman's Statement of the 14-th ASEAN Summit «ASEAN Charter for ASEAN Peoples» // Cha-am Hua Hin, 2009, February, 28.
12. Chairman's Statement of the 15-th ASEAN Summit «Enchasing Connectivity, Empowering Peoples» // Cha-am Hua Hin, 2009, October, 23–25.
13. ASEAN Leader's Statement on ASEAN Connectivity // Cha-am Hua Hin, Thailand, 2009, October, 24.
14. Dasu Das S. ASEAN shows way to a single market // Business Times, Deli, 2010, April, 21.
15. Charting Progress Towards Regional Economic Integration ASEAN Economic Community Scorecard. – Jakarta : ASEAN Secretariat Jakarta, 2010, March. – 18 p.
16. Гайдун Н. Нові виклики у співпраці України з Азіатсько-Тихоокеанським регіоном / Н. Гайдук // Новий економіст. – 2009. – Вересень. – С. 38–39.
17. Відносини з країнами Азіатсько-Тихоокеанського регіону [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=223271870

Стаття надійшла до редакції 10 листопада 2010 року